

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701

Aan:

Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DIS96001724

1 augustus 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 48/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS96001724 d.d. 1 augustus 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
48/96

(Afgesloten 311700A juli 1996)

Conclusie/voorzicht

Toenemende geweldspiraal in de omgeving van Bugojno, Glamoc, Livno en Prozor leidt tot oplopen spanningen tussen Moslims en Bosnische Kroaten.

Mogelijk aftreden van één van de vice presidenten van de RS, Koljevic is een poging van de SDS om haar gelederen voor de verkiezingen te sluiten.

MKF

Moslim oppositiepartij oppert mogelijke boycot verkiezingen

De voorzitter van de Social Democratic Party (SDP), Nijaz Durakovic, veroordeelt de huidige Bosnisch Kroatische boycot in Mostar en noemt de verkiezingen 'van 30 juni in Mostar een 'farce'. Hij stelt verder dat er op dit moment niet één voorwaarde voor 'free and fair' verkiezingen vervuld is. Als verkiezingen onder deze omstandigheden gehouden moeten worden is het volgens hem beter om de verkiezingen te boycotten.

De SDP behoort tot de oppositiecoalitie onder de naam Democratic Alternative Coalition (of Joint List) en vertegenwoordigt de voormalige communisten. Tijdens de verkiezingen in Mostar wist deze coalitie echter geen zetel in de gemeenteraad te bemachtigen. Doordat bovendien hun kandidaten blootstaan aan intimidaties en ze nauwelijks toegang tot de media hebben is hun kans op een goede verkiezingsuitslag in september eveneens klein te noemen. Een boycot van de SDP (of van het gehele coalitieverband) zal dus weinig directe invloed hebben. Toch bestaat de kans dat ook de grotere Moslimpartijen (SDA, SBiH en UBSD) de komende verkiezingen zullen gaan boycotten. De pogingen van de Moslim autoriteiten om vluchtelingen te laten terugkeren naar hun voormalige woonplaatsen om daar hun stem te kunnen uitbrengen, zijn nog niet succesvol. De Moslims lopen dus op deze wijze kans om bij de komende gemeenteraadsverkiezingen een groot aantal stemmen mis te lopen. Doordat een eventuele verkiezingsuitslag zonder SDA deelname nauwelijks representatief genoemd kan worden, dreigen de Moslims snel met het 'zwaard van de boycot'.

[REDACTED]

In het verleden heeft de 'zwaard' reeds meerdere malen zijn nut bewezen. Tijdens het organiseren van de verkiezingen was de dreiging van een SDA-boycot reden voor de internationale gemeenschap om de vluchtelingen in het buitenland ook te laten stemmen. Ook het aftreden van de Bosnisch Servische leider Karadzic is zondermeer versneld door de dreigende verkiezingsboycot van de Moslims.

Door de huidige impasse in Mostar is het niet uit te sluiten dat de SDA één dezer dagen wederom naar het middel van een boycotdreiging zal grijpen. Hiermee wil men de internationale gemeenschap zo mogelijk dwingen druk uit te oefenen op de Bosnische Kroaten om de verkiezingsuitslag van 30 juni in Mostar te accepteren.

Bezoek Iraanse vice president aan Sarajevo

Hassan Habibi, de Iraanse vice president heeft met in zijn gevolg zakenlieden, op 25 en 26 juli een bezoek gebracht aan Sarajevo. Het doel van de missie was om de economische banden tussen Bosnië en Iran aan te halen

Ondanks het formele standpunt van de Moslimregering dat de militaire samenwerking met Iran beëindigd is, zijn er aanwijzingen dat de invloed van Iran in Bosnië nog steeds groeit. Onder een dekmantel van economische en culturele activiteiten vinden regelmatig bezoeken over en weer plaats met uitgebreide delegaties. Op politiek en militair gebied neemt de Moslimregering in Sarajevo afstand van Iran, maar op alle mogelijke andere gebieden worden de banden aangehaald. Hierdoor blijft Iran als een back-up behouden voor het geval dat de huidige steun van het Westen wegvalt. Het bezoek afgelopen maand, van de vice president van de MKF, Ganic, aan Teheran was dan ook feitelijk bedoeld om deze onderliggende Moslimpolitiek toe te lichten.

De vice-president van de MKF heeft de Bosnische Kroaten beschuldigd van aanvallen op Moslims

Ganic, de vice-president van de MKF, heeft op 29 juli de Bosnische Kroaten direct verantwoordelijk gehouden voor het opblazen van een moskee in Livno. Hij riep de internationale organisaties op de belangen van de Moslims te beschermen, met name in de omgeving van Livno en Glamoc.

De laatste tijd is er sprake van een toenemende geweldspiraal tussen de Moslims en de Bosnische Kroaten. Wederzijds wordt schade toegebracht aan elkaar eigendommen door middel van bomaanslagen, brandstichtingen en handgranaten. Vooral in de omgeving van Stolac, Livno en Glamoc zijn Moslims het doelwit, terwijl in Bugojno de Bosnische Kroaten het zwaar te verduren krijgen.

Het toenemend geweld vormt zonder meer een bedreiging voor het vredesproces en lijkt alleen maar toe te nemen door de komende verkiezingen in september. Door deze intimidaties proberen de Bosnische Kroaten de Moslim politiek te verstoren om vluchtelingen te laten terugkeren naar hun voormalige woonplaatsen. De Moslims reageren hierop door Kroaten in

Bugojno lastig te vallen. Vooral nog lijken de Bosnische Kroaten in hun opzet te slagen. Door de grote belangen bij de verkiezingen zullen de Moslims hiertegen fel protesteren bij IFOR en de OVSE en mogelijk aansturen op uitstel van de verkiezingen of zelfs een boycot.

Moslim bevolking in Brcko district steunt mogelijk SBiH

Uit nog onbevestigde bronnen blijkt dat sommige SDA-functionarissen in het Brcko district over zullen lopen naar de SBiH, de partij geleid door Silajdzic. Dit zou een reactie zijn op het feit dat de SDA de kandidaten voor de lokale verkiezingen zonder overleg aangewezen had.

De lokale Moslim bevolking in het Brcko district is waarschijnlijk bevreesd voor een te grote overwinning van de nationalistische SDA-partij. Dit zou de Bosnische Servische angst alleen maar aanwakkeren en hierdoor een mogelijke terugkeer van Moslim vluchtelingen naar Brcko bemoeilijken. Het steunen van een partij die meer nadruk legt op interetnische samenwerking is daarom begrijpelijk. De bevolking is vaak alleen maar geïnteresseerd in hun lokale situatie en interesseert zich veel minder voor 'nationale belangen'. Het mogelijke steunen van de SBiH door de Moslim bevolking in het Brcko district is een positieve ontwikkeling en komt het arbitrage-proces zondermeer ten goede.

Reservisten 5e ABiH corps trainen voor mogelijk optreden tijdens verkiezingen

Tijdens een tiendaagse cursus worden reservisten van het 5e ABiH Corps in Bihac getraind. Ondermeer wordt geoefend voor mogelijk optreden tijdens de verkiezingscampagne en de verkiezingen zelf. Hierbij wordt ondermeer gebruik gemaakt van genaturaliseerde Mujahedin uit Iran en Soedan. De reservisten wordt gevraagd een document te tekenen waarin ze verklaren te zullen vechten voor hun 'corps en de partij (SDA)'

Beoordeling [REDACTED]: Het 5e ABiH Corps heeft gedurende de oorlog de enclave Bihac met succes verdedigd, maar heeft zich tot dus ver buiten de politiek gehouden. In strijd met de Dayton-akkoorden heeft hun commandant, generaal Dudakovic, zich toch kandidaat gesteld voor de lokale verkiezingen. Zijn kandidatuur zal echter waarschijnlijk door de lokale verkiezingscommissie geweigerd worden. Deze poging tot kandidaatstelling en de verklaring die getekend moet worden door de reservisten illustreren de sterke invloed van de regerende Moslimpartij SDA op het leger. De SDA zal er niet voor terug schrikken om het leger bijvoorbeeld in te zetten tegen aanhangers van de NDZ, de partij van Abdic, die door de Moslims als een verrader wordt beschouwd. Indien IFOR IPTF zal assisteren bij haar pogingen om Abdic te beschermen tijdens diens verkiezingscampagne in de Bihac regio, loopt ze het risico hierbij doelwit te worden van bedreigingen of aanvallen door personeel van het 5e ABiH corps. Doordat een conflict tussen IFOR en het 5e ABiH corps niet in het belang van de Moslims is, zullen deze acties waarschijnlijk geen openlijk karakter dragen.

Protestdemonstratie van oorlogsveteranen in Sarajevo

Op 26 juli heeft er een protestdemonstratie voor het parlamentsgebouw in Sarajevo plaatsgevonden van 2.000 tot 4.000 Moslim oorlogsveteranen en familieleden van omgekomen strijders. De protestdemonstratie was georganiseerd door de Bosnische Unie van Oorlogsinvaliden

STG CONFIDENTIEEL

en de eisen had betrekking op achterstallige betalingen en het niet nakomen van beloftes omtrent reïntegratieprogramma's.

Het niet betalen van de salarissen van (gedemobiliseerde) militairen kan aanleiding geven tot sociale onrust onder de bevolking, die dit geld hard nodig heeft voor hun dagelijkse levensbehoeftes. Er zijn onbevestigde berichten dat de SDA de stemmen van de gedemobiliseerde soldaten probeert te manipuleren. De gedemobiliseerde soldaten behoren DM 400 te ontvangen voor elke gediende maand. De SDA beheert deze fondsen, die samengebracht zijn door Iran, Saoedi-Arabië, Japan en mogelijk de VS. De SDA zou de betalingen tegenhouden tot na de verkiezingen en het vermoeden bestaat dat als de SDA de verkiezingen niet wint, de soldaten hun geld niet zullen ontvangen.

De achterstallige salarissen zijn hierdoor een wapen in de verkiezingsstrijd geworden. Enkele oppositiepartijen proberen dit te verhinderen door speciale maatschappelijke intergratie programma's voor gedemobiliseerde militairen in hun partijprogramma op te nemen. Zo heeft bijvoorbeeld de Muslim Bosniac Organisation (MBO), lid van de oppositiecoalitie Joint List een speciaal programma ontwikkeld voor oorlogsveteranen en militaire en civiele invaliden.

Het is echter maar de vraag of het politieke wapen van achterhouden van salarissen door de SDA succesvol zal zijn. De bevolking is waarschijnlijk op de hoogte van financiële donaties door andere landen en kan het niet uitbetalen van de salarissen als een aanleiding zien om op de oppositiepartijen (zoals Joint List en SBiH) te stemmen. Tekenend hiervoor was dat de protestdemonstratie precies plaatsvond op het moment dat Izetbegovic met de Iraanse delegatie aan het onderhandelen was.

RS

Onbevestigde berichten dat één van de vice-presidenten van de RS functie neerlegt

Volgens nog onbevestigde berichten heeft één van de vice-presidenten van de RS, Nikola Koljevic, zijn functie neergelegd en is naar Belgrado vertrokken.

De bekoeling van de relaties tussen Koljevic en de SDS-leiding is al langer bekend. Gedurende het laatste half jaar zijn op het gebied van de te volgen politiek meerdere meningsverschillen geweest tussen hem en de meer nationalistische partijleiders zoals Plavsic en Buha. Op 28 juli heeft Koljevic bijvoorbeeld verklaard dat de samenwerking van de RS met de Federatie onvermijdelijk is, aangezien de beide staten naast elkaar liggen. De verklaring van één van de vice presidenten van de RS is opmerkelijk, aangezien de overige leiding van de RS elke vorm van politieke samenwerking met de Federatie afwijst. Volgens nog onbevestigde berichten is Koljevic vanwege zijn dissidente mening onlangs van zijn politieke functies ontslagen door de leiding van de SDS of heeft zelf ontslag genomen. Deze zaak vormt een bewijs dat de leiding van de SDS niet geheel eensgezind is over de te volgen politiek. Naast de politieke hardliners die de politieke denkbeelden van Karadzic aanhangen, zijn er dus nog steeds gematigde Bosnisch Servische leiders binnen de SDS-top. De SDS probeert daarom aan de vooravond van de verkiezingen de gelederen te sluiten en verwijderd alle dissidenten van het politieke toneel.

[REDACTED]

Het gevaar is voor de SDS echter niet ondenkbeeldig dat deze dissidenten zich gaan aansluiten bij de oppositiepartijen. Hierdoor kan de verkiezingsuitslag voor de SDS wel eens minder gunstig uitvallen dan verwacht, waardoor ze de gewenste 2/3 meerderheid in het RS-parlement niet zullen behalen en de grondwet niet kunnen veranderen. Het voormalig SDS-lid en voormalig Bosnisch Servische premier, Kasagic, heeft zich naar verluidt onlangs reeds aangesloten bij de grootste oppositiepartij (SPRS). Het vertrek van Koljevic komt dus aan de vooravond van de verkiezingscampagne op een ongunstig moment voor de SDS-leiding.

Kroatië

Overeenkomst ondertekend waardoor het verboden is voor Bosnische politieke partijen om verkiezingscampagne te voeren in Kroatië

Volgens het Kroatische nieuwsagentschap HINA is op 24 juli in Zagreb een overeenkomst getekend tussen de OVSE en het organiserend comité voor de Bosnische vluchtelingen waarin het Bosnische politieke partijen en regeringsfunctionarissen verboden wordt om op Kroatisch grondgebied campagne te voeren voor de verkiezingen.

Op het grondgebied van Kroatië bevinden zich naar schatting 200.000 Bosnische vluchtelingen, waarvan volgens de Kroatische autoriteiten driekwart stemrecht hebben. Hieronder bevinden zich een groot aantal aanhangers van Fikret Abdic, de leider van de Democratic People's Party (NDZ). Deze Moslim leider is in de oorlog in opstand gekomen tegen de Moslim-leiding in Sarajevo en heeft daadwerkelijk met een groot aantal volgelingen meegevochten aan de zijde van de Bosnische Serviërs in de omgeving van Bihac. Hierdoor wordt hij door een groot deel van de Moslims als een verrader beschouwd.

Doordat het hem nu onmogelijk wordt gemaakt om campagne te voeren onder de Bosnische vluchtelingen in Kroatië zal hij waarschijnlijk maar weinig stemmen behalen tijdens de verkiezingen in september. Dit is natuurlijk in het voordeel van de regerende SDA-partij.

Deze medaille heeft echter ook een keerzijde. Een ander aspect hierbij is namelijk dat de HDZ partij in Kroatië wel in staat is om campagne te voeren onder deze vluchtelingen. Ze zal dit waarschijnlijk doen om de Bosnisch Kroatische tak van de HDZ te helpen en hierdoor meer stemmen te verkrijgen voor Bosnisch Kroatische kandidaten. Dit is vanzelfsprekend **niet** in het voordeel van de SDA-partij.